

Varhaiskasvatuksen toimintasuunnitelma

lisveden päiväkoti 27.9.2024

Sisällys

1 Päiväkodin esittely.....	3
2 Päiväkodin toiminta-ajatus.....	3
3 Päiväkodin painopistealueet ja kehittämisen kohteet.....	4
4 Arviointi.....	4
5 Kiusaamisen ehkäisy sekä kiusaamistilanteisiin puuttuminen	5
6 Osallisuus	6
7 Pedagoginen toiminta arjessa	8
7.1 Leikki ja kaveritaitojen harjoittelu	8
7.2 Tunnetaitojen harjoittelu.....	9
7.3 Ruokakasvatus	10
7.4 Uni ja lepo	11
7.5 Päivittäinen liikunta ja ulkoilu	11
7.6 Itsestä huolehtimisen taidot	12
7.7 Ryhmässä ja aikuisen ohjauksessa toimiminen	12
7.8 Toimiminen kestäväällä tavalla.....	13
7.9 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	14
8 Oppimisen alueet	14
8.1 Ilmaisun monet asiat muodot.....	14
8.2 Kielten rikas maailma.....	14
8.3 Tutkin ja toimin ympäristössä.....	15
9 Kehittymisen ja oppimisen tuki toiminnan arjessa.....	15

9.1 Yleinen tuki	15
9.2 Tehostettu ja erityinen tuki	16
10 Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma	17
10.1 Milloin ja miten selvitystä on tehty? Mitä asioita nousi esiin?	17
10.2 Kehitettävä teema	18
10.2.1 Tavoite	18
10.2.2 Kehittämistoimenpiteet	18
10.2.3 Aikataulu, vastuhenkilö, milloin arvioidaan	18
10.2.4 Arvioinnin tulokset	18

1 Päiväkodin esittely

Iisveden päiväkoti sijaitsee Iisveden koulun kupeessa, mistä on paljon hyötyä monipuolisina toimintamahdollisuuksina sekä yhteistyön näkökulmasta. Sijainnin hyödyistä tärkeimpiä ovat esioppilaiden kummitoiminta, liikuntasali, puutyötila, pihan areena, luistinrata, läheiset ladut ja metsä pururatoineen.

Päiväkodissämme toimii kolme ryhmää:

Alle 4-vuotiaat, 12 lasta "Lilliputit"

henkilökunta:

varhaiskasvatuksen opettaja

2 varhaiskasvatuksen lastenhoitajaa

3-5-vuotiaat, 21 lasta "Menninkäiset"

2 varhaiskasvatuksen opettajaa

3 lastenhoitajaa

Esiopetusryhmä, 15 lasta

2 varhaiskasvatuksen opettajaa

1 lastenhoitaja

1 ryhmäavustaja

2 Päiväkodin toiminta-ajatus

"Jokainen päivä päiväkodissamme on osa onnellista lapsuutta"

Tämä toiminta-ajatuksemme pitää sisällään Suonenjoen kaupungin missiosta sujuvan ja aktiivisen arjen turvallisessa ja viihtyisässä kasvuympäristössä. Kaupungin strategian arjen lupaukset toteutuvat päiväkotimme osalta mm. luonnonläheisen ja Iisveden asukkaiden kannalta hyvän sijaintimme sekä monipuolisten liikuntamahdollisuuksien vuoksi.

Päiväkotimme arjessa kasvatamme lapsista aktiivisia ja hyvinvoivia kuntalaisia tarjoamalla sensitiivisen ja jokaista arvostavan pedagogisen ympäristön, jossa ennaltaehkäisemme oppimisvaikeuksia monipuolisilla yleisen tuen käytänteillä, joihin koko työyhteisömme on

sitoutunut. Viestimme aktiivisesti perheiden kanssa ja otamme vanhempien ja lasten toiveita huomioon toiminnassamme. Otamme rohkeasti käyttöön uusia opetusmenetelmiä.

Vuorovaikutuksen laatu on meille avainasemassa eli pidämme laatutekijänä arvostavaa, ammatillista, myönteistä ja avointa vuorovaikutusta kaikissa suhteissa päiväkodin sisällä.

3 Päiväkodin painopistealueet ja kehittämisen kohteet

Toimintakauden 2024–2025 kehittämisen painopistealueet ovat liikunnan lisääminen lapsen arkeen, liikuntakasvatuksen yleinen kehittäminen ja lasten tunnetaitojen kehittäminen myös eniten tukea tarvitsevien lasten osalta. Menetelmistä kerromme tarkemmin tunnetaitojen harjoittelu- ja päivittäinen liikunta ja ulkoilu- osioissa.

4 Arviointi

Liikuntakasvatuksen osalta teemme arvioinnit tiimeittäin valmiin arviointimenetelmän avulla (Ilo kasvaa liikkuen-projektista). Jokainen ryhmä valitsee arvioinnin tuloksiin pohjaten kehittymistavoitteet liikunnanopetuksen osalta. Näiden tavoitteiden toteutumista käydään keskustellen läpi tammikuun suunnittelupäivässä ja arvioidaan tarkemmin kesän 2025 arviointipäivässä. Lasten tunnetaitojen kehittäminen on jatkunut jo vuosia, mutta nyt arvioimme, onnistummeko lasten tunnetaitojen opettamisessa ja tukemisessa myös eniten tukea saavien lasten kohdalla. Onnistumista arvioidaan samaan tapaan kuin liikuntakasvatustakin tammikuun suunnittelupäivässä ja kevään arviointipäivässä.

5 Kiusaamisen ehkäisy sekä kiusaamistilanteisiin puuttuminen

Lasten välinen kiusaaminen on molempia osapuolia vahingoittavaa toimintaa, joka jättää jälkensä lapsen itsetuntoon joskus vuosikymmeniksi, joten siihen on puututtava välittömästi. Henkilökunta ei hyväksy minkäänlaista epäystävällistä käytöstä, kiusaamista tai väkivaltaa ja heillä on valmius puuttua esille tuleviin tilanteisiin.

Luomme kaikkiin ryhmiin aktiivisesti myönteistä vuorovaikutuskulttuuria, johon ryhmän aikuiset näyttävät keskinäisellä hyvällä vuorovaikutuksellaan esimerkkiä. Meille on tärkeää, että jokainen lapsi kokee päässeensä leikkeihin ja saaneensa leikkikavereita. Mikäli lapsilla on vaikeuksia päästä leikkeihin, aikuiset toimivat tukena, kunnes lapset oppivat hakeutumaan leikkeihin itse.

Keinoja kiusaamisen huomaamiseksi ja tunnistamiseksi

1. Henkilökunta ei hyväksy minkäänlaista epäystävällistä käytöstä, kiusaamista tai väkivaltaa ja heillä on valmius puuttua esille tuleviin tilanteisiin. Kaikkein esille tulevaan kiusaamiseen ja väkivaltaan puututaan eli käytössä on 0-toleranssi.
2. Päiväkodin kuvalliset yhteiset säännöt ohjaavat asialliseen, ystävälliseen ja muita kunnioittavaan käytökseen.
3. Lasten leikkejä ja vuorovaikutusta havainnoidaan ja lasten toimintaan osallistutaan sisällä sekä ulkona ja lapsia ohjataan myönteisiin tapoihin toimia.
4. Lapsia rohkaistaan kertomaan kiusaamisesta aikuisille.
5. Aikuisten oma malli: miten aikuiset itse toimivat rakentavasti ongelmatilanteissa ja miten kohtelevat toisiaan ja lapsia.
6. Annetaan myönteistä palautetta hyvästä käytöksestä ja huomataan käytöksen parantuminen
7. Ulkovalvonta on riittävää ja se hoidetaan hyvin.
8. Kaikissa päiväkodin ryhmissä puhutaan joka lukukauden alussa ystävällisestä käyttäytymisestä ja kiusaamisen ehkäisystä ja annetaan siihen liittyvät toimintaohjeet sekä rohkaistaan lapsia kertomaan kiusaamisesta.
9. Kiusaaminen otetaan puheeksi lapsen ja vanhemman kanssa jokaisessa kehityskeskustelussa ja kiusaamiseen puuttumisesta kerrotaan vanhempainilloissa.
10. Opettaja voi tehdä omassa ryhmässään kiusaamiskyselyn tai tästä voidaan sopia koko päiväkodin tasolla.

Kiusaamisteema ja toisten kunnioittaminen on lukuvuoden mittaan useaan otteeseen esillä ryhmien sisäisessä keskustelussa. Näin ylläpidetään kiusaamisen vastaista asennetta ja tuetaan kiusaamistapausten esille tuomista.

Kiusaamiseen puuttuminen

1. Kuullaan kiusaamistilanteessa olevia osapuolia
2. Yhdessä selkeytetään, mikä lapsen toiminnassa oli kiusaamista
3. Sanoitetaan ja kuvitetaan tunteet ja tilanteet
4. Lasta ei pakoteta pyytämään anteeksi, mikäli hän ei ole siihen vielä valmis
5. Sovitaan yhdessä, millä keinoin kiusaaminen saadaan loppumaan
6. Mietitään yhdessä, miten asia hyvitetään (pahoittelu, halaus, anteeksipyyntö, leikin korjaaminen)
7. Tarvittaessa luodaan palkitsemisjärjestelmä ”hyvästä käyttäytymisestä”
8. Väkivaltatilanteissa turvataan kaikkien lasten koskemattomuus, kiinnipitotilanteessa huoltajien lupa (käydään vasu- ja/tai esiOPS- keskusteluissa läpi)
9. Huoltajille kerrotaan avoimesti mitä on tapahtunut ja miten tilanteessa on toimittu
10. Kasvatushenkilökunnan ja huoltajien johdonmukaisuus ja yhteinen linja on tärkeää kiusaamiseen puuttumisessa

6 Osallisuus

Lapsen kokemus kuulluksi tulemisesta ja aikuisen suojeluksessa olemisesta on olennainen edellytys lapsen osallisuuden toteutumisessa. Osallisuuden kokemus vaatii siis onnistuakseen hyvää vuorovaikutusta lapsen ja aikuisen sekä myös lasten keskinäisissä suhteissa. Aikuisen tehtävä on huolehtia, että kaikki lapset pääsevät leikkeihin. Vapaa leikkiaika on myös tärkeää lapsen osallisuuden kannalta, joten leikkiaikaa suunnitellaan vähintään viikoittain, mieluiten kuitenkin päivittäin. Kaikissa asioissa otamme lapsen mielipiteet ja toiveet huomioon mahdollisuuksien mukaan. Tämä ei tarkoita sitä, että lapsen toiveen tulisi välttämättä toteutua välittömästi vaan voimme huomioida lapsen toiveen myöhemmin toiminnan suunnittelun kautta.

Kullakin tiimillä on käytössään systemaattisia tapoja varmentaa kunkin lapsen toiveiden huomioon ottaminen ja toteutuminen vähintäänkin jossakin vaiheessa vuotta. Näitä voivat olla esim. "tähti Menninkäinen-systeemi", jossa kukin lapsi saa omalla viikollaan toivoa mieleistään liikuntaa, musiikkia yms. Olipa menetelmä mikä hyvänsä, on tarkoituksena varmistaa, että jokainen lapsi saa äänensä kuuluviin, myös ne hiljaisimmat.

Vanhempien toiveita alkaneen toimintakauden yhteistyömuodoista tiedustellaan syksyllä huoltajien illassa ja kyselyillä. Pyrimme toteuttamaan näitä toiveita vuoden varrella. Joku on halunnut käydä opettamassa jotain omalla vahvuusalueellaan ja toinen kutsua ryhmän kotiinsa tai työpaikalleen. Huoltajat voivat tulla halutessaan seuraamaan lapsen päivää. Usein toivotaan juhlia ja toimintailtoja.

Jokaisella vanhemmalla on oikeus toimintakausittain vähintään vasukeskusteluun syksyllä ja arvointikeskusteluun keväällä sekä vähintään yhteen huoltajien iltaan, joka pidetään alkusyksyllä. Huoltajien tapaamisessa informaation antamisen lisäksi vanhemmille luodaan tietoisesti tilanteita, joissa he voivat ilmaista omia mielipiteitään ja keskustella toisten vanhempien kanssa esim. pienryhmissä. Huoltajien tapaamisten lisäksi ryhmät voivat pitää toimintailtoja huoltajille ja lapsille.

Vanhempien on helpompi kertoa mielipiteitään ja toiveitaan varhaiskasvatuksen toiminnasta, jos heillä on siitä riittävästi tietoa. Huoltajille tiedotetaan varhaiskasvatuksen tapahtumista ja sisällöistä monikanavaisesti. Perheet saavat seuraavan viikon karkean suunnitelman ryhmän toiminnoista etukäteen, jotta voivat ennakoida lapsensa kanssa tulevia tapahtumia. Perheille jaetaan kuvia ja videoita oman lapsen tuotoksista. Jos luvat on kunnossa, voidaan jakaa myös kuvia ja videoita koko ryhmän toiminnasta.

Päivittäispalautetta on pyritty kehittämään siten, että se ei rajoittuisi vain fyysisen hyvinvoinnin alueelle vaan koskettaisi myös kokonaisvaltaista hyvinvointia ja oppimista eli vanhempien tietoon tulisi myös kaverisuhteet, tunteet, onnistumiset ja murheet.

7 Pedagoginen toiminta arjessa

7.1 Leikki ja kaveritaitojen harjoittelu

- kasvattajalla on leikissä aktiivinen rooli eli hän leikkii mukana, havainnoi, dokumentoi tai ohjaa tarpeen mukaan.
 - leikin ohjaus on opetustilanne, jossa kasvattaja sanoittaa ja rikastuttaa leikkiä.
 - alle 4-vuotiailla lapsilla leikkiminen on tärkein oppimisen tapa
 - leikkiessä aikuinen asettuu lattialle lapsen tasolle
 - lapsilla on joka päivä mahdollisuus itse valitsemaansa vapaaseen leikkiin
 - leikkivälineet on aseteltu lasten ulottuville
- lapsilla tulee olla tilaisuus muokata leikkiympäristöä (pöydistä majoja, tuoleista...)
- tarjolla olevat leikkivälineet ovat monipuolisia ja ikätasolle sopivia

Lapsen leikin uteliaisuutta, leikillisyyttä, tarinallisuutta, kuvitteellisuutta ja sosiaalisuutta havainnoidaan ja dokumentoidaan hänen leikkiessään:

Esim.

- tutkiiko ympäristöä ja löytääkö sieltä leikkiin välineitä sekä keskittyykö leikkiin?
- osallistuuko uteliaana uusiinkin leikkeihin?
- käyttääkö leikkivälineitä monipuolisesti ja luovasti?
- osoittaako tunteitaan leikin aikana, nauttiiko leikkimisestä ja onko tyytyväinen itseensä leikin aikana?
- osaako korvata leikissä puuttuvia asioita näkymättömillä tavaroilla ja keksiikö esineelle leikkiin sopivan muun tarkoituksen?
- leikkiikö toisten kanssa vai mieluummin yksin?
- osaako ottaa itselleen leikissä roolin?
- keksiikö itsenäisesti leikki-ideoita vai matkiiko muita?
- leikkiikö lapsi teemaa tai tarinaa?
- hyväksyykö toisten lasten leikkitekoja osaksi leikkiä?
- pystyykö sopimaan leikin säännöistä toisten kanssa?

Kaveritaitojen opettaminen

- lapsille kerrotaan, mistä taidoista kaveritaidot muodostuvat (kuunteleminen, keskusteleminen, leikkiin ottaminen, kysyminen, avun pyytäminen, positiivinen palaute kaverille, jakaminen, vuorottelu ja erimielisyyksien ratkaiseminen...)
- lasten myötätuntoa toisiaan kohtaan vahvistetaan eri menetelmin
- autetaan lasta luomaan myönteisiä suhteita ikätovereihin
- aikuinen ohjaa leikkiä ja leikkii mukana
- lapselle liian vaikeiden sosiaalisten tilanteiden välttäminen
- erilaisuuden hyväksymistä opetellaan esim. keskusteluin sekä satujen ja esitysten avulla

7.2 Tunnetaitojen harjoittelu

1. Lämmin vuorovaikutusilmapiiri ja systemaattinen myönteisen vuorovaikutuskulttuurin kehittäminen:

- aikuisten puhetapa on lämmin, kannustava ja ohjaava
- lapsia ohjataan ilmaisemaan tunteitaan rakentavalla tavalla systemaattisesti
- päiväkodin yhteisiä kuvitettuja sääntöjä ja ystävällisiä käytöstapoja käydään läpi keskustellen säännöllisesti
- lasta tavalla tai toisella uhkaavien tilanteiden vähentäminen
- lapsia tuetaan huomaamaan toisten tuntemuksia
- varmistetaan, että lapsi kokee mahdollisimman vähän torjuntaa toisilta lapsilta
- joku tunne- ja vuorovaikutusmenetelmä ryhmän käytössä
- lasten osallisuus kuuluu tiimien toimintakulttuuriin

2. Vahvuusperustainen pedagogiikka, jossa lapsi saa runsaasti palautetta onnistumisistaan:

- lapset saavat arjessa jatkuvasti innostunutta palautetta monipuolisin keinoin pienistäkin onnistumisistaan
- lasten onnistumisia kerätään eri tavoin ryhmän valitsemilla keinoilla esim. kansio

3. Omien tunteiden tunnistaminen ja sanoittaminen:

- tunteet pidetään esillä opetuksen aikana aina kuin mahdollista, esim. mitä tunteita musiikki, maalaus, satu tai tapahtuma lapsessa herättää?
- päivittäiset tunnetaulut ja muut tunne- ja vuorovaikutusharjoitukset
- harjoitellaan ikätasoisesti erilaisten äänensävyjen käyttämistä ja opetellaan tunnistamaan

omia äänensävyjä

- lapsilla on säännöllisesti tilaisuus kertoa kuulumisiaan ja tunteitaan rohkaisevan aikuisen kannustamana
- aikuinen osoittaa kiinnostusta lapsen tunnetauluun ilmaisemia tunteita kohtaan (lapset saavat harjoitella sanoittamaan tunteitaan)

5. Rauhoittuminen, läsnäolo ja itsesäätely:

- lapsen perustarpeet huomioidaan hyvin: lepo, ravinto, liikunta ja lapsen myönteinen huomiointi
- pienryhmäpedagogiikka tarpeen mukaan
- rentoutukset eri keinoin
- sovittu rauhoittumispaikka
- lapsen reaktiivisen käyttäytymisen ennakointi, esimerkiksi sopimalla lapsen kanssa miten toimitaan, kun lapsi tunnistaa menettävänsä malttinsa
- itsesäätelyä kehittävät muut harjoitteet esim. liikunnassa
- painotuotteiden käyttö

6. Yhteistyö ja opetussuunnitelma:

- tunne- ja vuorovaikutustaitojen tavoitteet on kirjattu lapsen oppimissuunnitelmaan
- koko perheen hyvinvoinnin kartoittaminen ja kysyminen
- huoli otetaan puheeksi välittömästi sen herättyä
- vanhempien aktivointi tunne- ja vuorovaikutustaitoihin opettamiseen kotona

7. Turvataidot

- lapsi tunnistaa erilaiset kosketukset
- oma tila
- tietoisuus omista rajoista
- ei -sanon käyttö ja jämäkkyystaidot

7.3 Ruokakasvatus

Ruokailutilanteita hyödynnämme ruokakasvatuksen antamiseen, keskustelutaitojen opettamiseen, uusiin makuihin totutteluun ja hyvien ruokailutapojen opettamiseen. Ruokailutilanteisiin luodaan siis rauhallinen ja myönteinen ilmapiiri, jossa on lupa

keskustella. Lasta kehoitetaan ottamaan kaikkea vähintään maistiaisannos, mutta lapsi syö ruokaa valintansa mukaan. Ruokaa saa ottaa lisää, vaikka ei olisikaan syönyt lautaselta kaikkea. Lapset saavat ottaa itse ruokansa viimeistään 4-vuotiaana. Kaikki ateriaosat kuuluvat jokaiselle riippumatta siitä, mitä on syönyt. Ruokailun jälkeen lapset saavat Xylitol-pastillin.

7.4 Uni ja lepo

Lepohetket ovat tarkoitettu kaikille läsnä oleville lapsille riippumatta siitä, tarvitsevatko he päiväunia. Lasten univaatteet sovitaan lapsen ja perheen toiveiden mukaisesti aloituskeskustelussa. Lepohetkellä kuunnellaan satua tai musiikkia ja/tai silitellään lapset uneen lasten iän mukaan. Lapset herätellään viimeistään klo 14.00 tai vanhempien kanssa tehdyn sopimuksen mukaisesti.

Lapset siirtyvät unihuoneeseen porrastetusti saatettuina. Isojen unihuoneessa luetaan tai kuunnellaan satua 30-45 minuuttia, jonka jälkeen päästetään unia tarvitsemattomat lapset ryhmätiloihin rauhallisiin leikkeihin sopivalla hetkellä, jottei muiden nukahtaminen häiriinny.

7.5 Päivittäinen liikunta ja ulkoilu

Kaikilla lisveden päiväkodin ryhmillä on 2 liikuntasalivuoroa viikossa ja lähiympäristössä on monipuoliset liikuntamahdollisuudet. Metsissä retkeillään ja talvella hiihdetään. Pihalla on käytössä areena, luistelukaukalo ja erilaisia pihaliikuntavälineitä. Jokaisena varhaiskasvatuspäivänä lapsilla on mahdollisuus liikuntaan sekä sisällä että ulkona. Ulkoilun pakkasraja on 15 astetta, mutta tuulettomilla keleillä henkilökunta voi arvioida tilanteen ja käyttää ryhmän lyhyesti happihyppelyllä. Liikunnan ohjaamisen lajivalikoima on päiväkodissamme laaja eli lapset saavat kokemuksia mahdollisimman monista liikkumisen eri tavoista. Yli 3-vuotiailla on päivittäin tavoitteena ulkoilun aikana ainakin yksi aikuisen ohjaama liikuntaleikki. Päiväkotiin on luotu säännöt, jotka eivät turhaan rajoita lasten

liikkumista, mutta aikuiset soveltavat sääntöjä oman harkintansa ja tilanteen mukaan.

Sisällä päivittäisen toiminnan lomassa järjestämme pieniä liikuntaleikkejä ja siirtymävaiheissa voi olla tehtävänä liikkua tietyllä tavalla. Huomioimme arjessamme lapsen tarpeen liikkua sekä liikunnan mielialaa ja kuntoa kohottavan vaikutuksen.

7.5 Itsestä huolehtimisen taidot

Kannustamme lapsia omatoimisuuteen riisumisessa ja pukemisessa jo varhain lapsen taitojen niin salliessa. Motivointi omatoimisuuden harjoitteluun tehdään lapsen kiinnostuksen kohteita luovasti hyödyntäen tai tarvittaessa palkkiomenetelmin. Pukeminen ja riisuminen tapahtuu pienryhmissä ja myönteisessä sekä rauhallisessa ilmapiirissä. Lapsille sallitaan rauhallinen vuorovaikutus myös pukemis- ja riisumistilanteissa.

Päiväkodissa lapset käyvät WC:ssä säännöllisesti ja aikuisen valvonnassa. Heidät opastetaan käsien pesuun ja pyllyn pyyhkimiseen, kun lapsella alkaa olla niihin valmiuksia. Vahinkoihin suhtaudumme ymmärtäväisesti ja lämpimästi. Pienillä seuraamme herkkyykskausia ja ohjaamme myös vanhempia havaintojemme perusteella aloittamaan esim. potalle opettamisen.

7.6 Ryhmässä ja aikuisen ohjauksessa toimiminen

Päiväkodissa opetamme lapsia toimimaan aikuisen ohjeiden ja opastuksen mukaan. Siksi järjestämme lapsen itse suunnitteleman toiminnan lomaan aikuisen ohjaamia tuokioita, joissa lapsella on tilaisuus opetella kuuntelemista, ryhmässä ohjeiden mukaan toimimista ja taitoja eri alueilta. Ryhmät voivat olla eri kokoisia ja tuokiot eri pituisia lasten ikä ja taidot huomioiden.

Lapset hyötyvät toimimisesta vertaisryhmässä, joten järjestämme ikäryhmille omia tuokioita. Näitä ryhmiä ovat Lilliputeilla 3-vuotiaat ja Menninkäisillä viskaritoiminta. Noilla tuokioilla

lapsille suunnitellaan toimintaa, joka vastaa juuri kyseisen ikäryhmän oppimistarpeita. Mikäli 1- ja 3-vuotiaat pidetään jatkuvasti samassa ryhmässä, ei taitavimpien taitotason tehtäviä ole helppoa järjestää. Vertaisryhmä lisää myös oppimisen motivaatiota lasten havainnoissa toisten saman ikäisten taitoja.

7.8 Toimiminen kestäväällä tavalla

Ekologisen kestävyysden kohdalla lähdemme liikkeelle lasten kanssa omasta ympäristöstä huolehtimisesta ja oppiminen tapahtuu havainnoimalla, ihmettelemällä ja tutkimalla.

Opetamme lapset kierrättämään muovi-, kartonki-, paperi-, metalli- ja biojätettä. Kiinnitämme lasten huomion myös veden käyttöön esim. käsiä pestessä ja sähkön kulutukseen ikätason mukaisesti. Päiväkodin ruoka on kasvisvoittoista, joten lapset tottuvat syömään ekologisesti kestäväällä tavalla.

Sosiaalista ja ekososiaalista kestävyyttä edistämme luomalla ympäristön, jossa vallitsee ystävällinen vuorovaikutus ja turvallinen ilmapiiri. Turvaamme kaikissa ryhmissä lasten vaikutusmahdollisuudet erilaisilla lapsen osallisuutta edistävillä käytänteillä ja menetelmillä. Lasten tunteet huomioimme herkästi arjessamme ja vahvuusperustainen pedagogiikkamme on myös osa ennaltaehkäisevää mielenterveystyötämme. Ilmasto- ja ympäristökasvatusta annamme ikäryhmän huomioiden.

Opetamme lapsille **taloudellisen kestävyys**den osa-alueella tavaroiden huolellista käsittelyä ja korjaamista. Keskustelemme viisaista valinnoista eli kumpi kannattavampi ostos; kertakäyttötuote vai pitkään kestävä tavara. Tutustumamme lapset kirpputorien ja kierrätyskeskusten ideologiaan.

Kulttuurista kestävyyttä edistämme ymmärtämällä erilaisuutta, ja hyväksymällä erilaisia arvoja sekä näkemyksiä. Nostamme lasten näkyviin kulttuurista moninaisuutta mahdollisuuksien mukaan. Perinneleikit, jokamiehen oikeudet ja rakennettuun ympäristöön perehtyminen ovat myös osa kulttuurisen kestävyysden näkökulmaa päiväkodissamme.

Luonto ja metsät ovat lähellä, joten on helppo luoda lapsille myönteisiä luontokokemuksia, jotka vahvistavat lasten luontosuhdetta. **Luontosuhteen vahvistaminen** on myös sitä, kun tutustumme eri lajeihin ja niiden yhteyteen ihmisiin sekä ihailemme jäljellä olevaa luonnon moninaisuutta. Lasten luontosuhteen vahvistaminen kasvattaa ihmisiä, jotka haluavat suojella luontoa.

7.9 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Tieto- ja viestintäteknologinen opetus painottuu esioppilaisiin ja viisivuotiaisiin. Tätä nuorempien opetus järjestetään muilla pedagogisilla keinoilla ja päiväkodin ”ruutuaika” pyritään pitämään heidän osaltaan lähellä nollaa. Viisi-kuusivuotiaiden osalta, mikäli lapsella on tarve harjaannuttaa jotain taitoa säännönmukaisesti esim. tabletilla, pidetään harjoitukset lyhyinä max 10 minuuttia päivässä. Keskustelemme lasten kanssa hyvistä tavoista käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa esim. miten paljon kotona käyttää pelilaitteita tai miten vastataan puhelimeen.

8 Oppimisen alueet

8.1 Ilmaisun monet asiat muodot

- lapselle tarjotaan monipuolisesti mahdollisuuksia ilmaista itseään: liikkuen, tanssien, laulaen, piirtäen, maalaten, muovaten, tehden erilaisia käsitöitä, kertoa tunteistaan, kertoa tarinoita...
- välineet tulee olla vapaasti saatavilla ikätaso huomioiden

8.2 Kielten rikas maailma

- lapsia kuunnellaan ja heidän mielipiteensä otetaan huomioon mahdollisuuksien mukaan arjen tilanteissa
- aikuiset sanoittavat maailmaa varsinkin pienimmille koko ajan toiminnan aikana

- luemme lapsille kirjoja, lorutelemme ja laulamme päivittäin
- lasten kanssa keskustellaan asioista ja lasten välistä vuorovaikutusta tuetaan kaikissa tilanteissa
- lapsille opetetaan kielellisen tietoisuuden sisältöjä, esim. riimittelyä, oman nimen kirjoittamista, tarinoiden kertomista ja äänteiden erottelua kunkin lapsen kehitystason mukaisesti

8.3 Tutkin ja toimin ympäristössä

- tutkimme yhdessä lasten kanssa niin suunnitellusti ja ohjatusti kuin myös muun toiminnan lomassa
- tuemme toiminnassamme matemaattisen ajattelun kehittymistä esimerkiksi leikin lomassa luokittelemalla ja laskemalla sekä ohjatusti esimerkiksi mittaamalla. Innostamme lapsia havainnointiin
- vahvistamme toiminnassamme lapsen luontosuhdetta sekä ohjaamme toimintaa kohti kestävämpää elämäntapaa
- tutustumme lasten kanssa niin luontoon kuin rakennettuun ympäristöön, toimimme luontoa kunnioittaen
- rohkaisemme lapsia pohtimaan ja esittämään kysymyksiä
- havainnoimme arjessa käytettäviä laitteita sekä pohdimme laitteiden ja koneiden turvallista käyttöä

9 Kehittymisen ja oppimisen tuki toiminnan arjessa

9.1 Yleinen tuki

Päiväkodissämme luomme yleisen tuen käytänteitä koko päiväkodin yhteisillä sopimuksilla ja toisaalta lasten tarpeiden mukaan ryhmittäin. Vuosien varrella koko päiväkodin sopimuksiksi ovat valikoituneet seuraavat:

- päiväjärjestys käydään läpi lasten kanssa kuvien avulla päivittäin
- tukiviittomia ja kuvia käytetään opetuksessa kaikissa ryhmissä

- sadun kuuntelua on jokaisella lapsella päivittäin
- lauluja ja loruja on ohjelmassa päivittäin
- erilaisia tunneharjoituksia tai vuorovaikutusleikkejä on päivittäin
- liikuntaleikkejä, motorisia harjoituksia ja /tai taputteluja on päivittäin
- opetuksessa käytetään hyväksi ilmaisun eri muotoja ja lasta kannustetaan ilmaisemaan itseään monipuolisin keinoin
- kaikissa ryhmissä on omat käytänteensä positiivisen palautteen antamiseen sanallisen palautteen, hymyn ja kiitoksen lisäksi
- lasten kehittyvää luku- ja kirjoitustaitoa edistämme monipuolisin keinoin käyttäen ja vanhimpien lasten ryhmissä käytämme apuna myös digitaalisten ympäristöjen pedagogisia mahdollisuuksia
- päivittäisillä rentoutuksilla opettelemme itsesäätelyä
- hyväksyvä asenne luo turvaa ja laskee lasten stressiä
- päivittäinen leikki luo viihtyvyyttä ja tukee sosiaalisia taitoja
- päivittäinen suunniteltu toimintamme on monipuolista ja tehtävät suunnittelemme siten, että lapset saavat käyttää niissä luovuuttaan ja mielikuvitustaan
- oppimisympäristö pidetään selkeänä ja siistinä, jottei liiat virikkeet häiritse keskittymistä

Erityisopettajat antavat panoksensa myös yleisen tuen antamiseen ryhmissä. Heidän ohjeidensa mukaan voimme rikastuttaa ryhmien yleisen tuen käytänteitä siten, että ne palvelevat myös yksittäisten lasten persoonallisia tarpeita.

9.2 Tehostettu ja erityinen tuki

Mikäli päiväkodissamme toteutettava yleinen tuki ei ole riittävää, tukea annetaan tehostettuna tai erityisenä tukena. Yleisen tuen keinoja toteutetaan säännöllisemmin, yksilöllisemmin ja tarkemmin kohdennettuina tehostetussa ja erityisessä tuessa. Tuki muodostuu säännöllisistä ja samanaikaisesti toteutettavista useista tuen muodoista.

Kahteen ryhmään on lisätty henkilöstöresurssia lasten tuen tarpeiden mukaisesti. (Varhaiskasvatuslaki 35§). Varhaiskasvatuksen erityisopettajat käyvät säännöllisesti antamassa lapsille erityisopetusta ja tiimeille konsultaatiota. Toimintakaudella 2024-2025 varhaiskasvatuksen erityisopettaja Päivi Sedergren vastaa alle 4-vuotiaiden ja esioppilaiden

tukien suunnittelusta sekä erityisopetuksesta ja varhaiskasvatuksen erityisopettaja Jaana Jalkanen 3-5-vuotiaiden ryhmän osalta päiväkodissamme.

10 Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma

Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta 609/1986

Yhdenvertaisuuslaki 2014/1325

10.1 Milloin ja miten selvitystä on tehty? Mitä asioita nousi esiin?

Keväällä 2024 esikoululuokan kirjahyllyyn tehty 50 kirjan satunnaisotanta osoitti, että: Kirjoista yli puolet on kaupungin kirjastomme poistokirjoja, perintöjä lopetetuista ryhmistä ja lahjoituksia. Vanhimmat kirjat oli julkaistu jo 60-luvulla ja valtaosan kirjoista muodosti 80-luvun lopun ja 90-luvun lasten satu- ja tietokirjat. Kirjat sisälsivät pääasiassa stereotyyppisiä sukupuoli- ja perhehahmoja sekä klassikkosatuja.

Toisena menetelmänä ryhmässämme tehtiin leikin ja leikkikaverin arvonta. Meitä oli paikalla kaksi kasvattajaa ja leikeiksi arvottiin merirosvojen kahvila ja metsäneläinten linna. Arvonta sujui sukkelaan ja kuten ennalta arvattiin, kaikki eivät päässeet siihen leikkiin mihin halusivat. Työparini kanssa jaoimme saman havainnon, että molemmissa ryhmissä oli yksi lapsi, joka rupesti aluksi voimakkaasti ohjaamaan leikkiä ja jakamaan rooleja itselle ja muille. Tilanteet kuitenkin purettiin niin, että aluksi istuttiin alas ja mietittiin mm. miten kahvila ja linna rakennettiin ja sitten vasta mitä hahmoja leikissä voisi olla. Merirosvojen kahvila järjestettiin huoneessa, missä oli perinteisen kotileikkinurkka, mutta se muutettiin pehmopalikoiden avulla kahvilaksi. Linnaleikissä luokan pulpetit ja lepoetkipatjat muodostivat majalinnakkeen omaan luokkaan. Molemmissa leikeissä korostui aikuisen rooli leikin kannattelussa ja hiljaisempien leikkijöiden ajatusten kuuleminen ja huomioon ottaminen. Kummassakaan leikissä sukupuolistereotyyppiä pysyivät poissa aikuisen tietoisella leikin rikastuttamisella ja etenkin vaihtoehtojen tarjoamisella. Muutaman lapsen ”alkuvastarinnan” jälkeen kun leikki imaisi mukaan, kokemus jäi lopulta kaikille lapsille positiiviseksi peukkuarvion perusteella. Jatkoon!

Kolmas menetelmä keväällä O1/2024 Keskustelu syntymäpäiväjuhlista osoitti, että päiväkodin tuttu ja turvallinen posteljoonikaava oli kaikkien mieleen. Pikkutyttö ja pikkupoika -osat

laulussa päätettiin korvata pikkupikku ja isoiso -sanoilla posteljoonin toiveen mukaan. Kaikki kannattivat, että herkut kuuluvat syntymäpäiväjuhlaan ja ne halutiin tarjota.

10.2 Kehitettävä teema

10.2.1 Tavoite

10.2.2 Kehittämistoimenpiteet

10.2.3 Aikataulu, vastuhenkilö, milloin arvioidaan

10.2.4 Arvioinnin tulokset

TOIMINNALLINEN TASA-ARVO JA YHDENVERTAISUUSUUNNITELMA

Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta 609/1986

Yhdenvertaisuuslaki 2014/1325

1. MILLOIN JA MITEN SELVITYSTÄ ON TEHTY? MITÄ ASIOITA SELVITYKSESSÄ NOUSI ESIIN?

Keväällä 2024 esikoululuokan kirjahyllyyn tehty 50 kirjan satunnaisotanta osoitti, että:

Kirjoista yli puolet on kaupungin kirjastomme poistokirjoja, perintöjä lopetetuista ryhmistä ja lahjoituksia. Vanhimmat kirjat oli julkaistu jo 60-luvulla ja valtaosan kirjoista muodosti 80-luvun lopun ja 90-luvun lasten satu- ja tietokirjat. Kirjat sisälsivät pääasiassa stereotyyppisiä sukupuoli- ja perhehahmoja sekä klassikkosatuja.

Toisena menetelmänä ryhmässämme tehtiin leikin ja leikkikaverin arvonta. Meitä oli paikalla kaksi kasvattajaa ja leikeiksi arvottiin merirosvojen kahvila ja metsäneläinten linna. Arvonta sujui sukkelaan ja kuten ennalta arvattiin, kaikki eivät päässeet siihen leikkiin mihin halusivat. Työparini kanssa jaoimme saman havainnon, että molemmissa ryhmissä oli yksi lapsi, joka rupesti aluksi voimakkaasti ohjaamaan leikkiä ja jakamaan rooleja itselle ja muille. Tilanteet kuitenkin purettiin niin, että aluksi istuttiin alas ja mietittiin mm. miten kahvila ja linna rakennettiin ja sitten vasta mitä hahmoja leikissä voisi olla. Merirosvojen kahvila järjestettiin huoneessa, missä oli perinteisen kotileikkinurkka, mutta se muutettiin pehmopalikoiden avulla kahvilaksi. Linnaleikissä luokan pulpetit ja lepoetkipatjat muodostivat majalinnakkeen omaan luokkaan. Molemmissa leikeissä korostui aikuisen rooli leikin kannattelussa ja hiljaisempien leikkijöiden ajatusten kuuleminen ja huomioon ottaminen.

Kummassakaan leikissä sukupuolistereotyytiat pysyivät poissa aikuisen tietoisella leikin rikastuttamisella ja etenkin vaihtoehtojen tarjoamisella. Muutaman lapsen "alkuvastarinnan" jälkeen kun leikki imaisi mukaan, kokemus jäi lopulta kaikille lapsille positiiviseksi peukkuarvion perusteella. Jatkoon!

Kolmas menetelmä keväällä O1/2024 Keskustelu syntymäpäiväjuhlista osoitti, että päiväkodin tuttu ja turvallinen posteljoonikaava oli kaikkien mieleen. Pikkutyttö ja pikkupoika -osat laulussa päätettiin korvata pikkupikku ja isoiso -sanoilla posteljoonin toiveen mukaan. Kaikki kannattivat, että herkut kuuluvat syntymäpäiväjuhlaan ja ne haluttiin tarjota.

Kevään 2024 aikana Lilliputtien ryhmässä (0-4 vuotiaat) tutkittiin lasten välisiä suhteita sosiogrammin avulla. Lapsia havainnoitiin vapaan leikin tilanteissa aamupäivisin. Paperille tehtiin piirros, jossa kaikilla lapsilla oli oma nimiympyrä ja ympyröistä piirrettiin viivat niihin nimiympyröihin, joiden kanssa lapset toimivat yhdessä. Tutkimuksen aikana havaittiin, että osa ryhmän lapsista näytti olevan muita lapsia sosiaalisempia ja enemmän vuorovaikutuksessa monen lapsen kanssa, osa lapsista tarkkaili tai seurasi muiden tekemisiä ja osa lapsista oli omissa oloissaan tai leikkivät yksin.

Huomattiin myös että, samat leikit ja asiat kiinnostavat useita lapsia, puheen kehityksen ja ymmärtämisen tasolla sekä lapsen iällä oli vaikutusta kaveri- ja leikkitaitojen tasoon.

Toisena menetelmänä oli leikkipistetaulukko. Sen avulla tutkittiin leikkivätkö tietyt lapset aina samojen lasten kanssa, tietyillä leluilla ja tietyssä paikassa, leikkivätkö lapset vain samaa sukupuolta olevien lasten kanssa tai jääkö joku lapsi toistuvasti pois leikeistä.

Tutkimuksen aikana oli monipuolisesti saatavilla leikkivälineitä ryhmätiloissa. Lapset osasivat ottaa itsenäisesti hyllyistä ja lelulaatikoista haluamiaan leluja. Osa leluista oli käytössä vain erillisinä leikkipäivinä ja sen takia lasten motivaatio leikkiin oli hyvä. Ryhmän ikäjakauman takia aikuisen läsnäolo leikkitalanteissa on tärkeää ja se vaihtelee leikin luonteen ja lapsiryhmän mukaan.

Tutkimuksen tuloksena huomattiin, että leikkiympäristöä kannattaa muokata entistä useammin, suunniteltuja rakenteluleikkejä voi olla enemmän ja leikkipistetaulukko on hyvä apuväline leikin havainnoimisessa.

KEHITTÄVÄ TEEMA	TAVOITE	TAVOITE	AIKATAULU, VASTUUHENK ILÖ, MILLOIN ARVIOIDAAN	3. ARVIOIN NIN TULOKSE T
Yhdenvertais uus: Esikoululuokan ja päiväkodin kirjavalikoiman tuuletus	Hankkia lisää kirjoja, mitkä sisältävät: -nykyaikaista -tasa-arvoista, -sukupuolisensi-tiivistä -erilaisuutta -vammaisuutta käsitteleviä teemoja ja hahmoja. Päivittää nykyisiä kirjoja niin, että niissä olisi mukana myös vaihtoehtoinen versio perinteisestä/stereotyypp isestä tarinasta.	Hankkia lisää kirjoja, mitkä sisältävät: -nykyaikaista -tasa-arvoista, -sukupuolisensi-tiivistä -erilaisuutta -vammaisuutta käsitteleviä teemoja ja hahmoja. Päivittää nykyisiä kirjoja niin, että niissä olisi mukana myös vaihtoehtoinen versio perinteisestä/stereotyypp isestä tarinasta.	Esikoulussa Enni Talja- Laitinen ja Päivi Hynninen. Arvioidaan kevään 2025 arviointi ja suunnittelupäiv ässä	

Päiväkodin syntymäpäiväjuhlien suunnittelu lapsiryhmän kanssa.	Osallistaa lapset suunnittemaan heidän ajatuksiin ja kokemuksiin perustuva oman ryhmän syntymäpäiväjuhlakaava.	Osallistaa lapset suunnittemaan heidän ajatuksiin ja kokemuksiin perustuva oman ryhmän syntymäpäiväjuhlakaava.	Esikoulussa 29.8.2024 käydään keskustelu, tehdään koonti ja tiedotetaan huoltajia sovitusta käytännöistä. Arviointi keväällä kevään 2025 arviointi- ja suunnittelupäivässä.	
Ryhmäytymisen ja kaveritaidot	Lasten ryhmäytymisen ja kaveritaitojen tukeminen	Aikuinen on aktiivisesti mukana leikeissä ohjaamassa ja leikkijänä. Harjoitellaan kaveritaitoja aikuisen tukemana ja erilaisten harjoitusten avulla. Opetellaan omien tunteiden tunnistamista ja sanoittamista. Luodaan ryhmään myönteinen ilmapiiri, jossa lapsi tulee kuulluksi, nähdyksi ja arvostetuksi omana itsenään.	3-5 vuotiaiden ryhmässä Kirsi Suorsa. Arviointi kevään 2024 arviointi- ja suunnittelupäivässä Lilliputtien ryhmässä Marja Matilainen. Arvioidaan kevään 2025 arviointi- ja suunnittelupäivässä.	

Tasa-arvo: Leikin ja leikkikaverin arvonta-käytäntö Leikin ja leikkikaverin arvonta	Leikin ja leikkikaverin arvonta mahdollistaa lapsille tutustumisen uusiin leikkeihin ja leikkikavereihin. Samalla arvottu leikkihetki opettaa, että toisen kanssa voi leikkiä esim. sukupuolesta riippumatta Leikin ja leikkikaverin arpominen tuo vaihtuvuutta pienryhmiin ja leikkeihin.	Järjestää ryhmien sisällä ja ryhmien kesken päiviä, jolloin leikit ja leikkikaverit arvotaan leikin-ja-leikkikaverin-arvonta.(tasa-arvoinenvarhaiskasvatus.fi) -materiaalin pohjalta. Järjestetään leikkipäiviä pienryhmien kesken, jolloin arvotaan leikit ja leikkikaverit. Osa leluista on käytössä vain leikkipäivinä.	Toimintakauden aikana keväällä ja syksyllä toteutetaan kerran koko talon kanssa. Omassa ryhmässä vähintään kaksi kertaa. Esikoulussa Päivi Hynninen vastaa. Arvioidaan kevään 2025 suunnittelua ja arviointipäivässä. 3-5 vuotiaat Menninkäiset Toimintakauden aikana syksyllä ja keväällä. Kirsi Suorsa vastaa, Arviointi keväällä 2025 suunnittelu -ja arviointipäivässä. Toteutetaan toimintakauden aikana syksyllä ja keväällä muutamia kertoja.	
---	--	--	---	--

			Lilliputeilla Marja Matilainen vastaa. Arviointi kevään 2025 arviointi- ja suunnittelupäiv ässä.	
--	--	--	---	--

